

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Mezei Lajos*

Cím: *Az antipatikus titánok felolvasó-ülést tartották*

Forrás: *Magyarország*

Osztályozás

Tárgy

81

Hely

Idő

"1925"

Az antipatikus titánok felolvasó-ülést tartották

Öt milliót ígértek annak, aki az előadásból egy mondatot is megértett

— 'A Magyarország tudósítójától' —

Napokon át, uton-utfélen egy nagy fehér plakát ejtette kétségbe a szegény pestieket. Tizen-huszan is összeálltak, hogy megfejtsék a rajta közölteket, de minél jobban belemélyedtek, annál inkább összezavarodtak. A legkipróbáltabb keresztretjtényfejtők is reményüket vesztetten hagyták ott a magyar irodalmat és életet átértékelni akaró zsenik kiáltványát, amely a következő világos mondatokkal kezdődött:

IS A kor anyagosult és kiegészítő ellentét még egység. Az ember, mint faj lezdrult tériesülésén belül. A kulturák fejlődési fokai a fajfejlődési fokait is képviselték, most a fajlezárlása és tökélesedése után már csak ismétlődés következhet, az első teljes ember összefüggését követőleg. Bármely aktuális tény időtávolsága, alkalmazások előtt és külön cselekvő szerve (képző valóság) a tériesülés megszüntetésében, mint önmagára visszaható dokumentum: a megmaradás tartamának és az állandósulásának volt tehát következménye, a legellentétebb helyű törvényszerűségek egyidejű föllépése bármely részletben ...

Körülbelül eddig olvasták az emberek a falragaszt, s azután tovább álltak anélkül, hogy tisztába jöttek volna azzal, hogy miről is van benne szó. A nagy titok csak a közlemény végén derült ki. Az IS nem poloskairtószer, se nem malátakivonat, amint azt az egye-

sek gyanították, hanem egy állítólagos «irodalmi» társaság havi folyóirata. Félreérthetetlen programja pedig a következő:

Az IS nem ad művészetet, az IS tulkerült az ember fogalmán és a befűződő egész világegyetem törvényszerűségén, melyekhez csupán annyit köze van, hogy azokat fejlődésbeli egységükben átértékelni törekszik.

A titánok bemutatkozni

A nehéz pénzügyi viszonyokat meghazudtoló reklámozáson kívül, gondja volt a nagyreményű társaságnak arra is, hogy körlevelekben értesítse a gyauutlanokat létezésükről.

Vasárnap este felolvasást rendeztek, amelyre mindenkit meghívtak ismerőseivel egyetemben.

Esőre állt az idő, nem volt jobb dologom, elmentem, hogy megismerkedjem az uttörőkkel

Az előadást a Király-utcában a pin-cérek szakszervezetének egyik szobájában tartották. A teremben százhusz szék volt felállítva. Kétségbeesítő kilátások. Pontos időre tizenegy ember lézengett az ülőhelyek között. Félórás késséssel megkezdődik az előadás.

Az első szereplő hanyag dekadenciával foglalja el az emelvényen álló széket, s belekezd világot felforgató értekezésének «Kulturpolitika az egység szemléletén belül» felolvasásába.

(Idő)

(Köt. v. fűz.)

(Oldal)

Megfeszített figyelemmel hallgatom. Már a második lapot forgatja, de még mindig nem tudom, hogy miről beszél.

Pironkodva szégyenkeztem önmagam előtt. Összeszedtem minden erőmet. A kutyafejét, hát az mégis lehetetlen.

hogy én, aki egységes párti szónokok beszédét jegyeztem, egy magyar író értekezéséből egy szót se értsek!

A felolvasás most már értelmiségi probléma lett előttem. Azonban csakhamar megnyugodtam. A derék fiatal-ember halandzsált. Mondataiban ige helyett melléknevet használt, a mellékneveket főnévvel helyettesítette.

Közben figyelmeztette a hallgatóságot, hogy most jól figyeljenek, mert ami következik, az nagyon fontos. Az emberek udvariasan a kezükkel toldották meg füleiket, majd leestek a székről a nagy buzgolkodásban.

En már mulattam. Tisztában voltam azzal, hogy áprilist járatnak ezzel a néhány emberrel junius közepén.

A vigasz az volt, hogy a tréfa nem sikerült. Mindössze harmincöten voltunk, beleszámítva a két rendőrt, akik közül az egyik máris édesdedten aludt. A hallgatóság kétharmadrésze az IS családból rekrutálódott. Az első helyen ott ült Mezei Izsó (papa és irodalmi mecénás), utána sorba Mezei Klári, Dezső, Lajos, Árpád, Soma (testvérek), Bánd Dezső (sógor) és még két közeli hölgy-rokon. Öt-hat gyanútlan textilkereskedelmi alkalmazott és vagy kilenc »érdeklődő.«

Az előadó még mindig beszélt. Mélyen

belehajolt papirjai közé. Nem látszott belőle más, mint göndör fekete haja, s gesztikuláló, csapkodó keze. Ugy egésze véve, megjelenése élénken rácsafolt plakátjuk egyik sarkalatos tételére, mely szerint »a fajok megszűn-tek.«

Végre eltávozott az emelvényről. Következtek a »versek.« Ezekből két értelmes szót tudtam kikapni. »Fonálarc« és »jelzős Isten« de hogy miről szóltak, arról halvány sejtelmem sincsen. Az egyik költőnél értettem még a dolgok illeten alakulását, mert ő az egyik képes hetilap keresztretjtény rovatának szerkesztője.

Utánuk a család szemfényke követke-zett, aki »Fenállás« című tanulmányában azt fejtegette, hogy a »fendllás feltétele az, hogy önmagát egy tengely irányába előre csusztatja« s hogy így jön létre az »ismétlődések által megalakított tengely.«

A magas színvonalu est utolsó száma, az előbb ismertetett fajonkívüli fiatal-ember »A szimpatikus hazudozók menhelyt alapítanak« című novellája volt. A novella közepén egész váratlanul csendült fel egy érthető mondattörredék: ... »nem a szobák cserélődtek ki, hanem a lakók mentek át egyik ajtón át a másikba«. Ennél többet nem tudtam meg a szimpatikus hazudozók menhelyő-nek sorsáról.

Közben az eső is elállt, s a novella végét felállással jelezte a »szerző«. Mindenki boldogan felsőhajtott s kifelé igyekezett, amikor egész váratlanul felállt egy beretvált képű mérges ur és szót kért.

A műsoron kívüli szám

A felolvasó arca tündöklött az örömtől. Lekaesintott a Mezei-családra. Ebben a boldog grimaszban olyasféle volt —

itt a botrány, kész a reklám! S míg a családi táborra hunyorgatott, azalatt tüntető udvariassággal biztatta a mérges urat, hogy csak beszéljen. Ez nem is kérte magát.

— Nem akarom guny tárgyává tenni a mai előadást, — kezdte beszédét — mert figyelembe veszem azt, hogy az összes szereplők túlfatal emberek. *Azért mégsem állhatom meg szó nélkül, hogy idecsödtésnek bennünket egy előadásra, amelynek tartalmából egy szót sem értettünk meg, mert minden mondatuk a mi nyelvünk szabályainak legegységibb feltételeit félrelokte.* Amit önök itt a magyar nyelv ellen elkövettek, arra nem találok más kifejezést, mint hogy prepotencia. Ami pedig a meghívást illeti, *az fölötté antiszociális tett volt...*

Igy. Szerényen és finoman a szemtelenséget az antiszociális szóval fejezte ki. Több se kellett a novellairónak. Rögön belekapaszkodott az antiszocializmusba.

— Ön teljesen téved, amikor előadásunkat antiszociálisnak tünteti fel, mert ingyenes volt. Ami az előadás tartamát illeti, itt is teljesen téves szempontokból mérlegeli a helyzetet. Mi arról nem tehetünk, hogy önnek nem tetszett, mert *ha én felolvasok, akkor nem ülhetek az ön helyére hallgatni.* Ez épp olyan tévedés, mintha ön testének súlyát okozná azért, hogy leesett, holott ennek egyetlen oka a föld gravitációs ereje...

Erre a magyarázatra, még a rendőrök is menekültek. Az előszobában egy elkéseredett ur kijelentette, hogy kár ezekkel lefetyelni.

— Ötmilliót adok bárkinek, aki ebből az előadásból egy szót is megértett...

Komolyan nyult a pénztárcája után. Senkisem jelentkezett. Még én sem, pedig jegyeztem az előadottakat.

Ezzel a fogadási jelenettel zárult a milliós reklámmal hirdetett irodalmi est, amelyről tulajdonképpen egy sort sem volna szabad írni. Tudom, hogy örülnek minden nyomtatott betűnek, ami velük kapcsolatban napvilágot lát. De mégis szóvá kell tenni az esetet, mert ez kórtünet. 1925-ben, amikor az álláskeresők százezrei éheznek, s patinás novű magyar írók nem tudnak kiadót találni, akkor előáll egy textilnagykereskedő s elhatározza, hogy fiából egy irodalmi reformátort csinál. Tisztelem az egyéni és vagyoni szabadságot, mindenki azt tehet, amit akar. Azonban kár, hogy a mecenás papa nem teszi magáévá fiának elveit az üzleti életben is. Mindjárt más pályát szánna a család szemefényének.

Mécs Klajos